

48. Tiistaina 4 päivänä toukokuuta 1993

kello 14

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Kolmas käsittely:

- 1) Ehdotus laiksi Kansainvälisen Itämeren kalastuskomission suositusten voimaansaattamisesta annetun lain 1 §:n muuttamisesta 1117

Hallituksen esitys n:o 213/1992 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 4

- 2) Ehdotus laiksi kalastusvakuutusyhdistyksistä annetun lain 2 ja 5 §:n muuttamisesta „

Hallituksen esitys n:o 214/1992 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 5

- 3) Ehdotus laiksi kalastuslain 6 §:n muuttamisesta 1118

Hallituksen esitys n:o 301/1992 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 6

Toinen käsittely:

- 4) Ehdotus laiksi lainhuudatuksesta ja kiinteistönsaannon moittimisajasta annetun lain 15 §:n kumoamisesta 1120

Hallituksen esitys n:o 6
Lakivaliokunnan mietintö n:o 6

- S.
5) Ehdotus laiksi nimilain muuttamisesta 1120

Hallituksen esitys n:o 21
Lakivaliokunnan mietintö n:o 7

- S.
6) Ehdotus laiksi vapaakauppasopimuksissa ja muissa tullietuusjärjestelyissä sovellettavien alkuperäsääntöjen muuttamisen menettelyistä ja sääntöihin liittyvistä määräyksistä „

Hallituksen esitys n:o 279/1992 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 14

- 7) Ehdotus laiksi korkoa vastaavasta korotuksesta verotuksessa annetun lain kumoamisesta „

Hallituksen esitys n:o 19
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 15

- 8) Ehdotus laiksi tuotannollisten investointien väliaikaisesti korotetuista poistoista 1121

Hallituksen esitys n:o 20
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 16

- 9) Ehdotus laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta „

Hallituksen esitys n:o 275/1992 vp
Hallintovaliokunnan mietintö n:o 15/1992 vp

- 10) Ehdotukset alusrekisterilaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi 1127

Hallituksen esitys n:o 24
Liikennevaliokunnan mietintö n:o 4

- 11) Ehdotus äitiysavustuslaiksi 1127

Hallituksen esitys n:o 27
Toivomusaloitteet n:ot 1281 ja 1409/1991
vp
Sosiaali- ja terveystoimikunnan mietintö
n:o 7

- 12) Ehdotukset laeiksi vakuutusyhtiö-
lain, työntekijäin eläkelain 3 §:n ja potilas-
vahinkolain 5 §:n muuttamisesta 1128

Hallituksen esitys n:o 350/1992 vp
Talousvaliokunnan mietintö n:o 10

- 13) Ehdotus laiksi ulkomaisten vakuu-
tusyhtiöiden toiminnasta Suomessa an-
netun lain muuttamisesta ”

Hallituksen esitys n:o 363/1992 vp
Talousvaliokunnan mietintö n:o 11

- 14) Ehdotus laiksi vakuutusyhtiö-
lain muuttamisesta 1129

Hallituksen esitys n:o 341/1992 vp
Talousvaliokunnan mietintö n:o 12

Ensimmäinen käsittely:

- 15) Ehdotukset laeiksi saamelaisalueen
koulutuskeskuksesta sekä ammatillisista
oppilaitoksista annetun lain 1 §:n muutta-
misesta ”

Hallituksen esitys n:o 357/1992 vp
Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 3

Esitellään:

- 16) Hallituksen esitys n:o 34 Australian
kanssa sairaanhoidon antamisesta tilapäi-
sen oleskelun aikana tehdyn sopimuksen
eräiden määräysten hyväksymisestä 1130

- 17) Hallituksen esitys n:o 35 laiksi kul-
jetusten alueellisesta tukemisesta annetun
lain muuttamisesta ”

Puhetta johtaa ensimmäinen varapuhemies
Paakkinen.

Nimenhuudossa merkitään poissa oleviksi
edustajat Alho, Antvuori, Enestam, Heikkinen,
Juhantalo, Kallis, Kankaanniemi, Karhunen,
Korva, Koski, Kuittinen, Kuuskoski, Lammi-
nen, Laukkanen M., Lindroos, Louekoski, Luh-
tanen, Markkula, Metsämäki, Moilanen, Mäke-
lä, Niinistö, Nyby, Näsi, Paloheimo, Pulliainen,
Pura, Rajamäki, Rauramo, Rehn E., Roos T.,
Rusanen, Rätty, Rönholm, Röntynen, Suho-
nen, Tuomioja, Varpasuo, Vähäkangas, Vähä-
näkki, Väistö ja Väyrynen.

Nimenhuudon jälkeen ilmoittautuvat edusta-
jat Mäkelä, Alho ja Juhantalo.

Ilmoitusasiat:

” Lomanpyynnöt

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä päi-
västä virkatehtävien vuoksi edustajat Kankaan-
niemi, Kuittinen, Metsämäki, Pura, E. Rehn,
Turunen ja Väyrynen sekä yksityisasioiden
vuoksi edustajat Antvuori, Koski, Kuuskoski,
M. Laukkanen, Lindroos, Louekoski, Näsi,
Rauramo, Rönholm, Röntynen ja Suhonen,
tämän kuun 7 päivään virkatehtävien vuoksi
edustajat Enestam, Heikkinen, Kallis, Korva,
Lamminen, Moilanen, Niinistö, Pulliainen, Ru-
sanen, Varpasuo, Vähäkangas, Vähänäkki ja
Väistö sekä yksityisasioiden vuoksi edustajat
Karhunen, Markkula ja Paloheimo sekä tämän
kuun 11 päivään yksityisasioiden vuoksi ed.
Luhtanen.

Uusi edustaja

Ensimmäinen varapuhemies:
Ilmoitetaan, että Heinolan kaupungista oleva
lääkintöasiantuntija, lääketieteen tohtori Timo Ihmä-
ki, joka varamiehenä Mikkelin läänin vaalipiiri-
stä tulee eduskunnan jäseneksi Kymen läänin
maaherraksi 1.5.1993 lukien nimitetyn ed. Miet-
tisen sijaan, on tänään esittänyt puhemiehelle
huhtikuun 26 päivänä asianmukaisesti tarkaste-
tun ja hyväksytyn edustajanvaltakirjansa ja on
siten oikeutettu ryhtymään edustajantointaan
hoitamaan.

Ed. Ihmäki merkitään läsnä olevaksi.

Uusia hallituksen esityksiä

Ensimmäinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentin kirjelmien ohella viime huhtikuun 23 ja 30 päivältä ovat eduskunnalle saapuneet hallituksen esitykset n:ot 33, 44 ja 51, jotka nyt on edustajille jaettu.

Kirjalliset kysymykset

Ensimmäinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että eduskunnalle ovat, puhemiehelle osoitettuna, saapuneet vastaukset kirjallisiin kysymyksiin n:ot 105, 118, 127 ja 132. Nämä kysymykset vastauksineen on nyt jaettu edustajille.

Ed. Kalliomäen ym. välikysymys hallituksen harjoittaman talous- ja työllisyyspolitiikan vaikutuksista

Ensimmäinen varapuhemies: Ulkopuolella päiväjärjestyksen ilmoitetaan, että viime istunnossa tähän istuntoon pöydälle pantuun ed. Kalliomäen ym. välikysymykseen n:o 2 hallituksen harjoittaman talous- ja työllisyyspolitiikan vaikutuksista ovat sen allekirjoittajien lisäksi yhtyneet edustajat U. Anttila, Pulliainen, Nikula, Skinnari, Paloheimo, Hämäläinen, Ranta, Hautala, Haavisto, Rätty, Vähäkangas, Luukkainen, Kekkonen, Halonen ja Rinne.

Kun välikysymykseen on liittynyt kaikkiaan 74 edustajaa, tulen valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 2 momentin mukaisesti antamaan välikysymyksen tiedoksi asianomaiselle valtioneuvoston jäsenelle.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus laiksi Kansainvälisen Itämeren kalastuskomission suositusten voimaansaattamisesta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 213/1992 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 4

Ensimmäinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

Ed. Jansson: Värderade talman! Denna tekniska ändring av Östersjökommissionens rekommendation är i och för sig en naturlig följd av ett blivande Ees-avtal. Jag nämner nu bara i tredje behandlingen att frågorna är så pass invecklade att för Åland mitt i Östersjön är förhållandena oklara. De är både invecklade och oklara och skall därför inte behandlas i anslutning till detta ärende, men borde och måste utan vidare göras till föremål för en skild behandling så att klarhet kan vinnas hur fiskeförhållandena och fiskerättigheterna inom Ees arrangeras också för Ålands del i förhållande till de rekommendationer som utfärdas.

Arvoisa rouva puhemies! Haluan lähinnä pöytäkirjaa varten kolmannessa käsittelyssä nyt kertoa, että kyseessä on tarpeellinen mutta sinänsä monimutkainen muutos Itämeri-sopimuksen suosituksiin. Se ei ole voimassa eikä tule voimaan Ahvenanmaalla, missä on oma kalastuslainsäädäntö, vaikka Ahvenanmaa on liittynyt Varsovan komission suosituksiin. Tarkoitukseni on kertoa, että tämä on niin monimutkainen kysymys, että sitä ei Ahvenanmaata ajatellen käsitellä tämän asian käsittelyn yhteydessä vaan se pitää omana asiana ottaa tutkittavaksi hallituksen ja ministeriön taholta, jolloin nämä toki monimutkaiset kysymykset saavat vastauksensa.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Ehdotus laiksi kalastusvakuutusyhdistyksistä annetun lain 2 ja 5 §:n muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 214/1992 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 5

Ensimmäinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Ehdotus laiksi kalastuslain 6 §:n muuttamisesta

Kolmas käsittely

Hallituksen esitys n:o 301/1992 vp

Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 6

Ensimmäinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

Ed. Lahikainen: Arvoisa puhemies! Toisessa käsittelyssä esitimme lakiesityksen 4 momentin hylkäämistä mm. sillä perusteella, että se ei kuulu laisinkaan Eta-sopimuksen piiriin tai Eta-lainsäädäntöön, millä hallitus on esitystään perustellut, samaten kuin sillä, että se synnyttää monenlaisia ongelmia ennen kaikkea kotitarve- ja sivuammattikalastukselle sekä kalastusmatkailulle.

Koska lakiehdotus sisältää sellaisia elementtejä, joita emme hyväksy, ehdotan, että lakiehdotus hylätään.

Ed. Rajamäki: Arvoisa puhemies! Perinteisesti on vaikeasti läpi vietäviä asioita kytketty budjettilakeihin. Nyt hallitus käyttää myös Eta-sopimusta keinona viedä läpi asioita, jotka ovat täysin siihen kuulumattomia ja varmasti eduskunnan enemmistön muuten hylkäämiä. Tässä yhteydessä ollaan heikentämässä harrastuskalastajien mahdollisuuksia, mutta mikä vielä huolestuttavampaa, myös sivuammattikalastajien toimintaedellytyksiä tämän kytkennän varjolla. RKP on ajanut läpi ruotsinkielisten kalastajien rälssilain, ja on yllättävää, että kokoomuskin ja kepu ovat lähteneet tähän mukaan.

Kannatan hylkäysehdoista.

Ed. Saario: Arvoisa rouva puhemies! Nyt vaikuttaa siltä, että oppositio haluaa kalastaa lakiehdotuksen täysin tyhjäksi. Tosiasia on se, että lakiehdotuksella, joka nyt salissa tulee menemään hallituksen esittämässä muodossa läpi, ei millään tavalla estetä sen paremmin harrastajakalastajain kuin sivuammattikalastajainkaan

mahdollisuuksia harjoittaa kalastusta. Mutta se on myönnettävä, että tällä pyritään säilyttämään yksi elinkeino, noin tuhannen kalastajan, jotka tässä tapauksessa toki puhuvat valtaosin ruotsin kieltä, mahdollisuus harjoittaa elinkeinooaan selaisessa tilanteessa, jossa myös ns. juppikalastajilla on erinomaiset mahdollisuudet hankkia selaiset pelit ja vehkeet, joilla voidaan totaalisesti ehkäistä mahdollisuus kalastusammatin harjoittamiseen. Minä en tiedä, mistä ihmeestä sosialidemokraattinen puolue on ryhtynyt kadehtimaan kalastajain ammattia. Minä mieluumminkin tekisin kaikkeni, jotta niin hankalissa olosuhteissa voitaisiin ammattia harjoittaa.

Puhetta on ryhtynyt johtamaan puhemies Suominen.

Ed. Jansson: Herra puhemies! Vaikka en kuulu RKP:hen, en oikein tajua, mitä ed. Rajamäki tarkoittaa, kun väittää, että RKP on ajanut lakiehdotuksen läpi. Tämä on erittäin vanha kysymys. Tämä on järjestetty kaikkialla Pohjoismaissa. Suomi on ollut ainoa poikkeus. Tätä asiaa on käsitelty aika moni kalastus- ja muu ministeri. En näe mitään erikoista tässä asiassa. Yhdyn paljolti siihen, mitä ed. Saario äsken sanoi. Nyt kun Eta-sopimus mitä ilmeisimmin astuu voimaan, se vapauttaa kalastusta myös Itämerellä. Jotta jäisi jonkinlainen mahdollisuus Suomen kalastajille, jotka luonnollisista syistä totta kai asuvat rannikkoseuduilla, pysyä elossa, tämä on ihan välttämätöntä. 1) asia tällä listalla oli Itämeri-sopimuksen muutoksen hyväksyminen. Jo senkin perusteella tämä on asiallinen muutos.

Oikeusministeri Pokka: Herra puhemies! Meillä on pitkään keskusteltu siitä, onko eri asia, jos kalastaa ammatikseen tai kalastaa huvikseen. Tällä lainsäädännöllä, jota ammattikalastajat ovat odotelleet hyvin pitkään, turvataan meidän ammattikalastuksemme asemaa ehkä hiukan enemmän kuin tähän asti on voitu tehdä. Tähän on kyllä ihan kansainväliset syyt. Suomihan on hyväksynyt Itämeren alueella lohenkalastuskiintiöt, ja jollei tässä mennä pitemmälle myös kansallisesti, niin ei näillä meidän kansainvälisillä sopimuksillamme ole kovin paljon merkitystä. Uskoisin, että myös ed. Rajamäki pitää ammattikalastuksen ja kalatalouden säilymistä Suomessa kuitenkin aika tärkeänä. Me tarvitsemme tällaisia keinoja.

Toinen asia on Eta-sopimus, joka avaa meidän meremme vapaiksi muillekin Eta-alueen ihmisille tulla täällä harjoittamaan kalastusta, ja tokihan me silloin haluamme suojata sen, mitä Suomessa tehdään, ja haluamme antaa kuitenkin samanlaiset edellytykset ammattikalastuksen harjoittamiseen meikäläisille ja muille, jotka tänne haluavat ehkä tulla.

Ed. R a j a m ä k i : Herra puhemies! Tästä on käyty ensimmäisen ja toisen käsittelyn aikana laajempi keskustelu, mutta haluan huomauttaa, että tämä laki käytännössä tekee juuri sivuammattikalastajien aseman hyvin hankalaksi sen takia, että 30 prosentin tulorajalla tätä aiotaan soveltaa. Tämä mahdollistaa myös nimenomaan rälssilain periaatteen toteutumisen siinä, että tämän lain valtuuksilla voidaan estää uusien kalastajien ammatin harjoittaminen ja tähän ammattiin tulo. Kyllä tämä on aika erikoista lainsäädäntöä 90-luvun ja vuosituhannen loppupuolella.

Ed. S a a r i o (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Rajamäelle on vielä syytä muistuttaa, että valiokunnassa kiinnitettiin huomiota nimenomaan siihen, että kirjoitettaessa tulevaisuudessa ammattikalastajan määritelmää pyritäisiin pois ns. prosenttimäärityksestä, joka sekään ei sellaisenaan estä sivutoimikalastajaa ryhtymästä ammattikalastajaksi. Kysymyshän on vain siitä, kuinka suureksi voi sivutoimisen kalastuksesta saadun tulon tulojensa mukaan laskea. Tässä mielessä ei ole estettä sivutoimiselle ryhtyä päätoimiseksi. Valiokunta kiinnitti niin ikään huomiota siihen, että alalle pääsy ei missään vaiheessa saa ehkäistyä, joten tältäkin osin ed. Rajamäen toive on tullut toteutetuksi. Kannattaa uskoa hallitukseen, etenkin näin hyvään, niin kyllä asiat tulevat kuntoon.

Ed. S-L. A n t t i l a : Arvoisa puhemies! On aivan totta, kuten ed. Rajamäki puheenvuorossaan totesi, että tämän asian yhteydessä valiokunnan käsittelyssä jopa lähestyimme ministeriötä kirjeellä siitä, pitääkö tämän tyyppinen muutos tehdä tässä yhteydessä, kun kysymys on Etalainsäädäntöön liittyvän muutoksen tekemisestä muilta osin. Vastauksena oli, että kalastuslain kokonaisuudistusta ei tässä vaiheessa vielä olla saamassa, ja siinä mielessä valiokunta päätyi esityksen hyväksymään. Mutta kuten valiokunnan mietinnöstä selviää, siellä on kolme asiaan liittyvää pontta, jotka omalta osaltaan kertovat

juuri niistä ongelmista, mitä tämän lain hyväksymiseen liittyy.

Edustajat Mäkelä ja Alho merkitään läsnä oleviksi.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s : Keskustelussa on ed. Lahikainen ed. Rajamäen kannattamana ehdottanut, että lakiehdotus hylättäisiin.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy lakiehdotuksen, äänestää ”jaa”; jos ”ei” voittaa, on lakiehdotus hylätty.

P u h e m i e s : Ilmoitan, että pöytäkirjaan merkitään, miten kukin edustaja on äänestänyt.

”Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

Ala-Harja, Ala-Nissilä, Alaranta, Anttila S-L., Aula, Biaudet, Björkenheim, Donner, Dromberg, Hiltunen, Häkämies, Ihmäki, Isohookana-Asunmaa, Jansson, Jokiniemi, Järvi-lahti, Jääskeläinen, Kalli, Kauppinen, Kempainen, Kohijoki, Koistinen, Komi, Korkea-oja, Kääriäinen, Laakkonen, Lahtinen, Laivoranta, Laukanen V., Laurila, Lax, Lehtinen, Lehtosaari, Leppänen J., Liikkanen, Lindqvist, Louvo, Malm, Mattila, Morri, Mäki-Hakola, Mölsä, Nordman, Ollila, Peltari, Perho-Santala, Pesälä, Pietikäinen M., Pietikäinen S., Pokka, Puhakka, Rehn O., Renko, Renlund, Rossi, Ryyänen, Saapunki, Saari, Saario, Sasi, Savela, Seivästö, Suhola, Särkijärvi, Taina, Takala, Tiuri, Toivonen, Turunen, Uosukainen, Vanhanen, Vihriälä, Viljanen, Virrankoski, Vuorensola ja Westerlund.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Aho R., Aittoniemi, Alho, Anttila U., Apukka, Astala, Backman, Bell von, Gustafsson, Haavisto, Hacklin, Halonen, Hassi, Hautala, Helle, Hurskainen, Härmäläinen, Iivari, Jaakonsaari, Jouppila, Jurva, Kaarilahti, Kalliomäki, Kasurinen, Kautto, Kekkonen, Korhonen, Koskinen, Laakso, Laaksonen, Lahikainen, Lahti-

Nuuttila, Laine, Leppänen P., Lipponen, Luttinen, Luukkainen, Mutttilainen, Myller, Mäkelä, Mäkipää, Nikula, Ojala A., Ojala O., Paakkinen, Polvi, Polvinen, Puisto, Pykäläinen, Rajamäki, Ranta, Rask, Riihijärvi, Rimmi, Rinne, Roos J., Rätty, Savolainen, Seppänen, Stenius-Kaukonen, Tennilä, Tykkyläinen, Törnqvist, Ukkola, Urpilainen, Vehkaoja, Viljamaa, Vistbacka, Vuoristo ja Wahlström.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Aho E., Andersson, Antvuori, Enestam, Heikkinen, Huuhtanen, Juhantalo, Jäätteenmäki, Kallis, Kanerva, Kankaanniemi, Karhunen, Korva, Koski, Kuittinen, Kuuskoski, Laitinen, Lamminen, Laukkanen M., Lindroos, Linnainmaa, Louekoski, Luhtanen, Markkula, Metsämäki, Moilanen, Niinistö, Norrback, Nyby, Näsi, Paasio, Paloheimo, Pekkarinen, Pulliainen, Pura, Rauramo, Rehn E., Roos T., Rusanen, Rönnholm, Röntynen, Saastamoinen, Salolainen, Skinnari, Suhonen, Tuomioja, Varpasuo, Viinanen, Vähäkangas, Vähänäkki, Väistö, Väyrynen ja Zyskowitz.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 76 jaa- ja 70 ei-ääntä; poissa 53. (Ään. 1)

Eduskunta on hyväksynyt lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

4) Ehdotus laiksi lainhuudatuksesta ja kiinteistön-saannon moittimisajasta annetun lain 15 §:n kumoamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 6
Lakivaliokunnan mietintö n:o 6

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö n:o 6. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1 ja 2 §, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

5) Ehdotus laiksi nimilain muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 21
Lakivaliokunnan mietintö n:o 7

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö n:o 7. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 3, 6, 32 c ja 32 e §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

6) Ehdotus laiksi vapaakauppasopimuksissa ja muissa tullietuusjärjestelyissä sovellettavien alkuperäsääntöjen muuttamismenettelystä ja sääntöihin liittyvistä määräyksistä

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 279/1992 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 14

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 14. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1—3 §, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

7) Ehdotus laiksi korkoa vastaavasta korotuksesta verotuksessa annetun lain kumoamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 19
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 15

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 15. Ensin salli-

taan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsitteelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1 ja 2 §, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

8) Ehdotus laiksi tuotannollisten investointien väliaikaisesti korotetuista poistoista

Toinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 20

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 16

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 16. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsitteelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. B a c k m a n : Herra puhemies! Käytin tästä asiasta jo ensimmäisessä käsittelyssä perusteellisemman puheenvuoron. Tämä lakiesitys on sikäli käsittämätön, että meillä nimenomaan vientiteollisuudelle annetaan tällä hetkellä erittäin paljon yhteiskunnan tukea. Sen lisäksi, mitä pelkästään jo markan devalvaatio ja kelluttaminen ovat sinne tuoneet, meillä on mm. annettu sähköveron palautus, noin 500 miljoonaa. Tässä tulee nememään pääsääntöisesti hyvin menevälle vientiteollisuudelle noin 800 miljoonaa markkaa kahden vuoden aikana.

Kun julkisuudessa on ollut tietoja ns. kassakaappisopimuksesta vuodelta 87, ehkä tässä yhteydessä nyt alkaa paljastua se, millä tavalla tämä porvarihallitus maksaa nyt tuota vanhaa kassakaappisopimusta. Tässä nimittäin on kysymys sellaisesta etuudesta, jota tällä hetkellä vaikeimmassa asemassa olevat pienet ja keskiuuret yritykset Suomessa eivät voi hyödyntää, koska kuten Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliiton lausunto toteaa, korotetuista poistomahdollisuuksista on välitöntä hyötyä vain niille yrityksille, joilla on tarvetta tuloksentasausjärjestelyihin.

Ne yritykset, jotka ovat vaikeuksissa, eivät tarvitse tuloksentasausjärjestelyjä. Ne tarvitse-

vat muunlaista tukea. Tältä osin tämäkin noin 800 miljoonaa markkaa olisi tullut käyttää esimerkiksi korkotukijärjestelyihin tai välillisten työvoimakustannusten alentamiseen. Tämän vuoksi tulen esittämään kolmannessa käsittelyssä tämän käsittämättömän lakiesityksen hylkäämistä.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1—6 §, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

9) Ehdotus laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta

Toinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 275/1992 vp

Hallintovaliokunnan mietintö n:o 15/1992 vp

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö n:o 15/1992 vp. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsitteelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. A i t t o n i e m i : Herra puhemies! Minä ihmettelin vähän, kun katselin tätä puhemiehen hyväksymää esityslistaa, mistä tänne on tällainen kummajainen putkahtanut kuin laki ulkomaalaislain muuttamisesta ja toiseen käsittelyyn. Kun vähän hieroin aivonystyröitäni, niin huomasi sitten, että tämä on sama esitys, joka aikanaan oli täällä, taisi olla viime joulukuussa, käsittelyssä ja sitten vähin äänin vedettiin pois sosiaalivaliokunnan tarkasteltavaksi siltä pohjalta, minkälaisia sosiaalisia vaikutuksia ja kuluvaikutuksia tällä ulkomaalaislain muutoksella mahdollisesti on.

Nyt tämä on tullut tänne takaisin ja aivan samanlaisena kuin se muistaakseni ed. Tainan esityksestä aikanaan vedettiin pois käsittelystä. Jos minä nyt muistan väärin, niin ed. Taina antanee anteeksi asian ottaen huomioon korkean ikäni, mutta näin asian muistelen olevan.

Meillähän Euroopan talousaluetta koskevan sopimuksen mukaisesti Euroopan talousalueen kansalaisella, siis valtion kansalaisella, on oikeus hakea työtä toisessa maassa kolmen kuukauden ajan ja kyseinen lähtijämaa vastaa silloin hänen

huollostaan, elämisestään täällä Suomessa, sosiaalisista kustannuksista jne., minkä jälkeen kyseisen henkilön on palattava takaisin omaan maahansa eikä hän saa jäädä lojumaan tänne suomalaisten kustannuksella.

Minä kuitenkin hiukan epäilin, kun ulkoasiainvaliokunnassa näitä asioita aikanaan käsiteltiin, onkohan nyt ihan selvää, riittääkö kolme kuukautta työn hakuun vai jäävätkö nämä henkilöt tänne sen jälkeenkin suomalaisen yhteiskunnan elätettäväksi. Näinhän nyt näyttää käyvän. Nimittäin tässä esityksessään hallitus sanoo 8 §:ssä tällä tavalla: "Euroopan talousalueen valtion kansalainen ei tarvitse oleskelulupaa, jos hänen maassa oleskelunsa kestää enintään kolme kuukautta." Ja sitten varsinainen asia: "Työnhakijana oleva Euroopan talousalueen valtion kansalainen saa oleskella tämän jälkeenkin kohtuullisen ajan maassa ilman oleskelulupaa, jos hän edelleen on työhaussa ja hänellä on tosiasialliset mahdollisuudet saada työtä." Siis "kohtuullisen ajan".

Mitä merkitsee "kohtuullinen aika"? Merkitseekö se yhtä vuotta, kahta vuotta vai kolmea vuotta? Vain kolme kuukautta joka tapauksessa lähtijämaa vastaa elatuskustannuksista täällä Suomessa. Mitä merkitsee sitten, jos on edelleen työhaussa? Minä uskon, että somalitkin rautatieasemalla ovat edelleen työhaussa Suomessa, mutta koskaan eivät työtä täällä tee ja lähtevät pakoon, jos kuulevat, että jossakin päin olisi työtä, ja suuntaus on vain sosiaalilautakuntaan, sen jälkeen Elannon myymälään lappujen kanssa ostamaan suomalaisten kustannuksella olutta. Mitä sitten on "tosiasialliset mahdollisuudet saada työtä"? Totta kai tosiasialliset mahdollisuudet on saada työtä niin kauan kuin Suomessa on yksikin työpaikka saatavissa.

Nämä ovat kaikki sellaisia perusteita, jotka vesittävät kokonaisuudessaan Euroopan talousaluetta koskevan sopimuksen sen kohdan, jossa yksiselitteisesti on annettu meille ymmärtää: Euroopan valtion kansalainen saa Suomessa hakea työtä kolmen kuukauden ajan, minkä jälkeen hänen on poistuttava maasta, ja tuon kolmen kuukauden ajan kyseisen henkilön lähtijävaltio vastaa hänen sosiaalisista kustannuksistaan. Tämä merkitsee sitä, että he ovat täällä vuoden, kaksikin vuotta, mukamas työhaussa suomalaisen yhteiskunnan kustannuksella. Ja kun kahden vuoden oleskelun jälkeen — tämä on hieman nyt karrikointua — heidät halutaan saada tästä maasta pois, niin katsotaankin, että he ovat olleet täällä jo niin pitkään, että he ovat

saaneet tietynlaiset siteet suomalaisen yhteiskuntaan eikä heitä voida täältä ajaa pois, vaan he jäävät suomalaisen yhteiskunnan elätettäväksi lopullisesti.

Tähän olisi pitänyt sosiaalilautakunnan pyrkä selvittämään, mitä nämä käsitteet merkitsevät ja millä varmuudella ne sitä merkitsevät. (Ed. Stenius-Kaukonen: Me kerromme sen kohta!) — Puheet ovat puheita, ed. Stenius-Kaukonen, se on nähty lainsäädännössä. — Sen täytyy olla selkeä aika: 3 kuukautta, 15 päivää. Silloin monet kohti kotimaata ja sillä siisti, se on selkeää. Mutta tässä puhutaan kohtuullisesta ajasta, mikäli on saamassa työtä ja mikäli ilmeisesti on työhaussa. (Välihuuto) — Ed. Stenius-Kaukonen, yritän puhua vähän kovempaa, etteivät teidän älykkäät näkemyksenne tulisi minun puheeni alta esille. Tämä on aivan selkeä systeemi, ed. Stenius-Kaukonen.

Tässä eduskunnassa ei ole yhtään kansanedustajaa muita kuin SMP:n seitsemän kansanedustajaa ja pari kolme vasemmistolaisista enää järjissään Eta-sopimuksen suuntaan. Me olemme valmiita ottamaan tänne kymmeniätuhansia hulttioita suomalaisten syötettäväksi, ja siinä vaiheessa, kun näin tapahtuu, niin kukaan ei enää muista mitään, vaan kaikki levittelevät käsiään. Mutta sen vuoksi käytän tämän puheenvuoron, että tulisi eduskunnan pöytäkirjaan joku merkintä, kuka sanoi ja mitä joskus jostakin.

Sitten seuraava systeemi, 16 §. Siinä lukee hallituksen esityksen mukaisesti näin: "Ulko-maalaiselle, joka on Euroopan talousalueen valtion kansalainen, määrääaikainen oleskelulupa myönnetään viideksi vuodeksi." Ja nyt varsinainen asia: "Sama koskee hänen puolisoaan ja heidän lapsiaan, jotka ovat alle 21-vuotiaita tai huollettavia." Nyt sosiaalivaliokunta, jossa ed. Tainakin on ansiokkaasti mukana, on muuttanut tämän tällaiseksi: "Sama koskee hänen puolisoaan, hänen huollettaviaan omia ja puolisonsa vanhempia sekä hänen omiaan ja puolisonsa lapsia, jotka ovat alle 21-vuotiaita tai huollettavia."

Tämä merkitsee sitä, että jos hollantilainen nainen on kurdilaissyntyisen turkkilaisen kanssa naimisissa, niin yhden henkilön perässä tänne tulee laillisesti 250 erinäköistä ihmistä yhteiskunnan kustannuksella syötettäväksi. Tämä merkitsee veljen ja sisaren kaiman pojat tai kuinka vain pyöritellään. Tiedätte, ed. Rinne hymyilee siellä, varmasti, mitä merkitsee, jos hollantilainen on naimisissa kurdilaisperäisen turkkilaisen kanssa.

Silloin, sanotaan suoraan, ainakin reilusti 300 henkeä sukulaisia liittyvät tämän parenteelin sisälle, mikä täällä sanottiin. (Ed. Hämäläinen: Nopeasti lisääntyvää väkeä!) Sosiaalivaliokunta on muuttanut tämän tällaiseksi. — Me haluamme saada tänne työväkeä, ed. Hämäläinen! Työväkeä täällä tarvitaan, siltä se näyttää, kun 500 000 on tällä hetkellä työttömänä. Tästä porukasta ei suomalaisten työttömyys pahene. — Mutta rautatieasemalle tulee lisää porukkaa, koska he ovat sellaista porukkaa, että haluavat sinne, mistä kiskot vievät jonnekin, kun aina on ikävä jonnekin, koskaan ei haluta jäädä paikalleen.

Herra puhemies! Jos herra puhemiehen hermot vielä kestävät minun jauhamistani, alan laskea hieman tasoa ja volyymia jo tässä vaiheessa.

Sitten mennään pykälään 40: ”Ulkomaalaisen, jolla on Euroopan talousaluetta koskevaan sopimukseen perustuva oleskeluoikeus, saa karkottaa maasta vain yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen sekä kansanterveyteen perustuvasta syystä.” Ei sitten kulumallakaan lähde, vaikka olisi minkälainen kurdilaissyntyinen turkkilainen ukko täällä, ei millään perusteella lähde Suomesta, mutta on täällä syötettävänä, siis ne jotka tulevat tämän lain perusteella. Tämä on aivan selvä asia.

Tällaista lakia, jota nyt on yritetty syöttää hiljaksen käsiteltäväksi muina miehinä, että se olisi päässyt kuin varkain läpi, ei missään tapauksessa pidä hyväksyä. Se on suomalaisen yhteiskunnan tuho. Me saamme kymmeniätuhansia ihmisiä syötettäväksemme tällaisten lakien ja Eta-sopimuksen perusteella. Pitäisi järjestäkin nähdä tämä asia, vaikka teitä kuinka hymyilyttää arvoisat kansanedustajat. Mutta eihän sen jälkeen, kun huomataan, että täällä on asemalla aina syötettäviä, kukaan enää puhu. Minä voin viitata aina tähän puheenvuorooni eduskunnassa. Hymyjä ei mihinkään rekisteröidä.

Kaiken lisäksi, herra puhemies, laajamittainen ulkomaalaislain muutos on juuri tulossa hallintovaliokunnasta. Miksi tätä asiaa nyt käsitellään erikseen, miksi sitä ei voitu sisällyttää tähän, koska ainakin 16 ja 40 § ovat auki hallituksen esityksessä laajamittaiseksi ulkomaalaislain muutokseksi. Ainoastaan 8 § ei ole avoinna. Sekin voidaan tietysti valiokunnan päätöksellä, eduskunnan päätöksellä, avata. Tämä yritetään vain viedä nyt eduskunnassa niin kuin vahingossa läpi, että kukaan ei huomaisi. Me emme hyväksy SMP:n eduskuntaryhmässä tämän

tyyppistä lakia. Kolmannessa käsittelyssä, herra puhemies, tulemme esittämään lain hylkäämistä. Taakse tulee SMP:n eduskuntaryhmä ja ehkä pari kolme valveutunutta kansanedustajaa, jotka sattuvat olemaan hereillä salissa.

Ed. L a i n e : Herra puhemies! Ensinnäkin haluaisin sanoa ed. Aittoniemelle, että alkää nyt hermostuko, jos täällä joku hymyi. Minä olen sen verran vakavansorttinen, että minä en kyllä hymyillyt, mutta en ihmettele, jos joidenkin hymynväreet helpommin lähtevät liikkeelle.

Ensinnäkin te, ed. Aittoniemi, sanoitte, että tämä hallituksen esitys on tullut tänne varkain. Eihän hallituksen esitys ole tullut millään muulla tavalla kuin kaikki muutkin, siis samalla tavalla se on tullut eikä mitenkään salassa. Ed. Aittoniemi, te sanoitte, että te vähän karrikointte. Kyllä siinä oli vähän, mutta oli paljon enemmänkin karrikointia. Minusta se oli eräänlaista pirunkuvien maalaamista seinille.

Te puhuitte esimerkiksi siitä, että jos jollekin ulkomaalaiselle annetaan oikeuksia Suomessa, oleskelu- tai työlupa, mitä tarkoittatekaan, niin seuraa 300 sukulaista perässä. Mistä sellainen esimerkki? Eikö tämä ole aivan haettu esimerkki? Olen kokonaan toista mieltä ed. Aittoniemen kanssa. Vaikka me joskus äänestämme samalla tavalla, niin tässä asiassa emme tule äänestämään.

Ed. S k i n n a r i : Arvoisa puhemies! Tämä on asia, joka joulukuussa oli eduskunnan täysistunnossa esillä. Täytyy antaa tunnustus sosiaali- ja terveysvaliokunnan varapuheenjohtajalle, joka siinä vaiheessa kiinnitti tähän asiaan huomiot, ehkä hieman toisin sanavalinnoin kuin ed. Aittoniemi. Sen jälkeen sosiaali- ja terveysvaliokunta, johon asiaa ei ollut lainkaan lähetetty, käsittelee asiaa suhteellisen pitkään ja hartaasti. Lopputulos on sitten se, mikä kolmannessa käsittelyssä ainakin näkyy omien ehdotusten osalta.

Kävimme nimittäin läpi ed. Aittoniemen täällä esittämiä kysymyksiä, ja yksi tällainen opetus tästä asiasta on kyllä se — viitataan myös tulossa olevaan ulkomaalaislain muutokseen — että näistä pitäisi pyytää sosiaali- ja terveysvaliokunnan lausunto. Nyt meillä jaetaan sosiaaliturvaa ja terveysturvaakin eri valiokunnissa ja ministeriöissä. Tämä on lähtenyt sisäministeriöstä liikkeelle, jolle tämän tyyppiset asiat eivät sinänsä kuulu. Nyt se on ollut eduskunnassa, lähinnä hallintovaliokunnassa, käsiteltävänä, eikä tämä

asia, kuten eivät muutkaan ulkomaalaislain muutokset, ole olleet sosiaali- ja terveysvaliokunnassa käsiteltävänä.

Mehän kävimme suhteellisen pitkän kierroksen näissä kysymyksissä, koska meillä on kokemusta sekä Eta-sopimuksen että EY-neuvottelujen osalta. Nämä asiat eivät todellakaan ole selviä. Tässä tarvittaisiin yhteistyötä ministeriöiden kesken. Se, minkä eduskunta voi tehdä, on tietysti itse katsoa, että asia tulee perusteellisemmin käsitellyksi.

Ed. T a i n a : Arvoisa puhemies! Ed. Aittoniemi kiinnitti erittäin värikkäin sanakäantein huomion erittäin merkittävään ja vakavaan kysymykseen. Ja niin kuin ed. Skinnari totesi, sosiaali- ja terveysvaliokunta on asiaa pohtinut. Se johtuu siitä, että ehdotuksessa puhutaan esimerkiksi siitä, että oleskeluluvan saavat huollettavat, ylenevässä polvessa olevat henkilöt. Suomen sosiaalilainsäädännön mukaan ei esimerkiksi omiin vanhempiin nähden ole huoltovollisuutta. Siitä syystä saattaa olla sosiaalipoliittisesti erittäin vaikea kysymys ratkaista, että kun tällaiset henkilöt saavat oleskeluluvan Suomessa työntekijän perusteella, niin tulevatko he suomalaisen sosiaaliturvajärjestelmän piiriin. Aivan niin kuin ed. Skinnari totesi, tämäntapaiset asiat pitäisi käsitellä kyllä myös sosiaali- ja terveysvaliokunnassa eikä pelkästään hallintovaliokunnan ottaa sosiaalipoliittisia kantoja niin kuin tässä tapauksessa on käynyt. Juuri näihin hallintovaliokunnan sosiaalipoliittisiin näkemyksiin itse aikanaan kiinnitinkin huomiota, että näinkö me alamme tulkita tätä kysymystä.

Kun ed. Aittoniemi puhui työnhakijoista, niin on aivan totta, että meidän sosiaaliturvajärjestelmämme kannalta on ongelmallista se, miten katsomme, saavatko nämä työnhakijat täältä sosiaaliturvaa työtä hakiessaan vai eivät. EY:n näkökulmasta asia on aivan selvä. He eivät ole suomalaisen sosiaaliturvajärjestelmän piirissä, mutta oma lainsäädäntömme toisaalta toteaa, että he ovat. Siitä syystä toivon, että saamme tähän lakiesitykseen kolmannessa käsitelyssä ponnin, jossa edellytämme, että meidän tulee sosiaaliturvajärjestelmäämme niin muuttaa, että sen piiriin ei perusteettomasti pääse. Summa summarum: Ed. Aittoniemen kanssa olemme varmasti samaa mieltä tästä ongelmasta. Ed. Aittoniemi käyttää vain hien värikästä kieltä, ja itse asia saattaa hukua sinne alle.

Ed. Juhantalo merkitään läsnä olevaksi.

Ed. A i t t o n i e m i : Herra puhemies! Sanoetaan nyt: keskinäisen kehumisen leiri, mutta olen aina sanonut, että ed. Taina on hyvin tarmokas ja ennakkoluuloton, muistaakseni valiokuntansa varapuheenjohtaja. Mutta se, joka tähän asiaan silloin aikanaan joulukuussa kiinnitteli huomiota, oli kyllä ed. Aittoniemi ehkä vielä värikkäämmällä puheenvuorollaan kuin nyt. Ja ed. Taina, jos oikein muistan, lähti siitä, että tässä on todella jotakin tarkistamista, ja hän hallituspuolueen merkittävänä jäsenenä silloin otti asian esille ja sai asian käsittelyn keskeytettyä. Näin on asia.

Herra puhemies! Mutta sitten eräs asia. Ed. Laine teki kaikki minun puheeni täällä hymyilyttäviksi. Nyt olemme kuulleet sosiaali- ja terveysvaliokunnan puheenjohtajaa ja varapuheenjohtajaa. He ovat täsmälleen samaa mieltä kuin minäkin. Kuinkas nyt, ed. Laine, suu pannaan? Toisin sanoen minä olen tuonut esille juuri sellaisen asian, joka on keskustelemisen arvoinen.

Minä jo ihmettelin, että siellä sosiaali- ja terveysvaliokunnassa on varmasti keksitty aivan hirmuisia asioita, kuinka heidät ajetaan kolmen kuukauden perästä Suomesta pois, mutta ette hän te ole keksineet siellä mitään, ei mitään, vaan asia on jäänyt aivan yhtä epäselväksi ja epävarmaksi näiden tänne kuulumattomien ihmisten suhteen. Nyt te vain sanotte, että tämä pitäisi selvittää.

Mutta me olemme seuraavalla kerralla kolmen päivän perästä lyömässä tätä lakia lukkoon. Nyt pitäisi hallituksen vetää kiireesti uudelleen tämä pois ja yhdistää se täällä olevan ulkomaalaislain käsittelyyn hallintovaliokunnassa. Me tulemme aivan perustellusti esittämään hylkäämistä. Kuinka te voitte vastuullisina kansanedustajina vastustaa hylkäämistä ja menette hyväksymään lain, mistä sosiaali- ja terveysvaliokunta ei tiedä hölkkäsen pölähtävää, mitä se merkitsee ja minkälaisia vastuita se antaa suomalaiselle yhteiskunnalle? Mikä eduskunta tämä tällainen on?

Ed. S t e n i u s - K a u k o n e n : Herra puhemies! Kun ed. Aittoniemi kiipesi korokkeelle, hän ei millään halunnut ensin kuulla, mitä sosiaali- ja terveysvaliokunnan jäsenillä oli vastattavana tähän kysymykseen. Nyt kun hän on ne vastaukset kuullut, hän ei halua ymmärtää, mitä vastattiin.

Valiokunta yksimielisesti päätti ehdottaa pontta, koska tämä ongelma voidaan ratkaista, ei tietysti sitä karkotusta, mutta se, maksetaanko sosiaaliturvaa vai ei, muuttamalla sosiaalihuoltolakeja. Me kuulumme tarkkaan ministeriöiden ja kaupunkien ja kuntien sosiaaliviranomaisten edustajat, jotka selvittivät, mitä meidän tämänhetkinen lainsäädäntömme merkitsee. Lainsäädäntö merkitsee sitä, että kunnassa tilapäisestikin oleskelevalle on maksettava toimeentulotukea, jos ei hänellä ole riittäviä varoja toimeentuloonsa. Me päädyimme siihen, että tätä sosiaalihuoltolakeja tulee tarkistaa.

Kysyimme, että jos suomalainen menee Saksaan, kolmen kuukauden kuluttua jää sinne, eikä häntä sieltä karkoteta tämän sopimuksen mukaisesti, niin voiko hän kävellä sosiaalitoimistoon ja hakea sieltä toimeentuloa. Valitettavasti me saimme erittäin huonoja vastauksia siitä, minkälainen systeemi on muissa maissa. Minä sanoin, että jos näin on — täältä on kyllä paljon isompi joukko lähtemässä muualle hakemaan töitä kuin tänne on koskaan tulossa — siis jos näin on, että suomalainen voi mennä toimeentulotukea hakemaan taikka jos meidän peruspäivärahamme on niin pieni, että se ei riitä toimeentuloon, suomalainen voi mennä hakemaan kyseisen maan sosiaalitoimistosta toimeentulotukea ja sitä saa, olkoon sitten niin, että myös Suomessa olevat näin saavat. Mutta koska me emme saaneet siihen kunnollista vastausta, niin me esitimme selvitettäväksi sen, että sosiaalihuoltolakeja muutetaan.

Ed. L a i n e : Herra puhemies! Kyllä vakavan keskustelun aikana varmasti joskus on paikallaan, että vähän hymyäkin on, jos joku onnistuu sen hyvin virittämään. Mutta, ed. Aittoniemi, tähän itse sanoitte, että täällä edustajat hymyilevät. En minä katsonut selkäni taakse. Minä vain vakuutin, että minä en hymyillyt. Sitä paitsi kun sanoin, että olen toista mieltä kuin ed. Aittoniemi, niin se koski juuri sitä äänestystä. Siitä tulen olemaan toista mieltä. En minä äänestä samalla tapaa kuin ed. Aittoniemi. Arvelen, että se, minkä vuoksi osa edustajista kasvonsa hymykuopin puki, johtui niistä sanakäänteistä ja -muodoista, ehkä jossain määrin sisällöstäkin.

Ed. U. A n t t i l a : Arvoisa puhemies! Mielestäni ed. Aittoniemellä on aika vajavainen käsitys siitä kriisitietoisuudesta, joka kuitenkin vallitsee kansanedustajien keskuudessa. Erilaisia etuuksia ja sitä, ketkä näitä etuuksia saavat,

kyllä laman myötä joudutaan aika tarkkaan arvioimaan.

Mielestäni ed. Aittoniemi varsinaisessa puheenvuorossaan maalailli kyllä varsinaisia viholliskuvia. Ihmettelen, millaisten joukkojen hän uskoo tänne tulevan Eta-maista ja valtaavan vaikkapa Helsingin rautatieaseman tienoon. Mielestäni tämä visio on verrattain outo kaiken kaikkiaan. En pidä sitä kovinkaan todennäköisenä, että tänne pohjoiseen, missä vallitsee verrattain suuri työttömyys, säntäisi tuollaisia kansanjoukkoja.

Kiinnittäisin, ed. Aittoniemi, huomiota myös siihen, mitä ed. Stenius-Kaukonen totesi. Siinä vaiheessa kun käsitellään ulkomaalaislakia ja sosiaali- ja terveysvaliokunta ottaa sen tarkasteluun, emme voi tehdä esityksiä muita lakeja koskien. Eli jos mietitään, miten tiettyjä etuisuuksia tulkitaan, jotka etuisuudet ovat tietysti muualla kuin ulkomaalaislaissa, emme sinänsä voi noita lakeja lähteä suoralta kädeltä muuttamaan.

Ed. T a i n a : Arvoisa puhemies! Olen aikamani eräässä Eta-keskustelussa nimittänyt tätä asiaa mummodirektiiviongelmaksi. Me olemme todella keskustelleet myöskin sosiaali- ja terveysvaliokunnassa siitä, pitäisikö tämä laki ehkä hylätä tai mikä olisi se ratkaisu. Mutta tämä asia on direktiiveissä elikkä Eta-sopimuksen sisällä, se on siellä sopimuksessa, että tällaisilla henkilöillä, jotka ovat huollettavana työntekijän perheessä, on oikeus saada oleskelulupa. Tämän lain hylkääminen sinänsä ei tätä ongelmaa miksiäkään muuta. Itse asia tulee joka tapauksessa voimaan.

Näin ollen me totesimme, että lain hylkääminen ei ole mikään ratkaisu, vaan se ratkaisu on todellakin se, että me itse täällä muutamme sosiaaliturvajärjestelmäämme niin, että sen piiriin ei pääse perusteettomasti. Meidän on ihan turha kuvitella, että me olisimme siinä suhteessa joku poikkeus Euroopan maissa. Yleensäkin minkään maan sosiaaliturvajärjestelmän piiriin ei todellakaan pääse, jos ei ole siinä maassa työntekijänä. Nimenomaan Eta- ja EY-järjestelmään perustuu pelkästään siihen, että henkilöillä on työpaikka siinä maassa, jossa hän on, elikkä ei auta mitään ed. Aittoniemen hylkäysesitys, vaan todellakin sosiaalihuoltolain muuttaminen on tässä ainoa keino.

Ed. A i t t o n i e m i : Herra puhemies! Ensinnäkin myönnän sen ed. Laineelle, että hän ei

hymyillyt. Kaksi kertaa katsoin häntä keskustelun aikana ja hän oli haudanvakava. Näin ollen tulkoon korjatuksi. Eikä siinä mitään, jos täällä hymyilee. Se on ihan hyvä, että joskus huonona aikana löytyy hymyäkin.

Mutta, ed. Stenius-Kaukonen, te olitte puheenvuorossanne minulle ääretön pettymys ottamisen huomioon sen innon, jolla te pyritte puhumaan minun kanssani kilpaa, kun minä olin puhujakorokkeella. Minä oletin, että teiltä tulee aivan urauurtavia näkemyksiä tästä asiasta, mutta teiltä ei tullut mitään muuta kuin ponsi, samanlainen ponsi, millä te myitte perusturvan aikanaan lepäämäänjättämässään äänestyksessä. Kuinkas siinä silloin kävi? Ei ponsilla, ed. Stenius-Kaukonen, täällä mitään pelailla. Ne tulevat ja menevät, jäävät unholaan, niillä ei ole mitään merkitystä.

Nyt on kysymys siitä, hyväksymmekö me tämän lain kolmen päivän kuluttua vai emme. Jos hyväksymme, kaikki tässä laissa olevat faktat tulevat voimaan, emmekä mahda sille mitään. Me elätämme Helsingissä ja Helsingin rautatieasemalla ja Ilomantsissa ihmisiä, jotka eivät tee mitään oman elantonsa hyväksi vaan elävät meidän kustannuksellamme. Me olemme tämän asian nyt täällä selkeästi nähneet. Kaikki sosiaalivaliokunnan jäsenet ovat myöntäneet minun olevan oikeassa. Siitä ei päästä, ed. Stenius-Kaukonen, mihinkään.

Ed. Stenius-Kaukonen: Herra puhemies! Ed. Aittoniemen puheenvuoron aikana halusin vain, ennen kuin hän jatkoi omaa puheenvuoroaan, saada hänelle selvityksiä, mitä sosiaali- ja terveysvaliokunnassa oli tapahtunut, koska se ei todellakaan tästä mietinnöstä käy ilmi.

Ed. Taina viimeksi selvitti tarkkaan, että vaikka te hylkäisitte tämän lain, se ei miksiään muuta sitä direktiiviä. Tämän voimaantulohan on sidottu Eta-sopimuksen voimaantumiseen. Kun Eta-sopimus tulee voimaan, direktiivit tulevat voimaan. Vaikka te hylkäisitte tämän, se ei muuta tätä asiaa miksiään. Tällä lailla ei jaeta sosiaaliturvaa Suomessa, vaan sosiaalihuolto-laissa määritellään toimeentulotuki, joka on juuri se etuus, joka näissä tapauksissa sitten tulisi maksettavaksi. Sen takia me olemme valiokunnassa esittäneet, että sosiaalihuoltolakia muutettaisiin. Mutta me emme voineet tämän asian käsittelyn yhteydessä sitä tehdä, niin kuin ed. Aittoniemi hyvin tietää, vaan esitämme hallitukselle, että hallitus valmistelee esityksen, jota

sosiaali- ja terveysvaliokunta sitten käsittelee. Tämä on tässä asiassa järkevä menettely.

Voin vakuuttaa ed. Aittoniemelle, että tamperelaiset ovat todella olleet tarkkoina tämän asian käsittelyssä. Ed. Taina toi sen valiokunnan käsittelyyn, ja voin vakuuttaa, että olen säästännyt häntä siellä ja välillä ehkä myöskin vaatinut selvityksiä, mitä eivät ministeriön virkamiehet olisi halunneet meille tuoda. Tosiasia tässä on se, että ministeriöiden virkamiehet ovat erittäin huonosti selvillä, mutta kuntien toimeentulotukea hoitavilta virkamiehiltä on mahdollisuus saada selville, miten asiat tänä päivänä ovat. Sen pohjalta valiokunta osaa kyllä vetää oikeat johtopäätökset.

Ed. Taina: Arvoisa puhemies! Jo aikaisemmin Eta-sopimusta käsiteltäessä tämä sama ongelma, Suomen sosiaaliturvajärjestelmäongelma, on ollut käsittelyssä useissa eri valiokunnissa. Minun ymmärtääkseni on vallinnut täydellinen poliittinen yksimielisyys itse ongelmasta ja sen ratkaisutavoitteista. Kun me nyt toivottavasti saamme eduskunnan ponnen tämän lain yhteyteen, niin en minä voi suhtautua noin epäillen kuin ed. Aittoniemi siihen, etteivätkö ministeriöt ja hallitus ryhdy todella toimenpiteisiin, kun eduskunta vaatii, että tämä asia on selvitettävä ja nämä ongelmat on poistettava. Meillä ei ole varaa jakaa omia veromarkkojamme turhaan tänne tuleville ihmisille, vaan tämä asia on selvitettävä. Kun se on jopa yksimielinen poliittinen tahto, niin uskon, että se asia menee eteenpäin.

Ed. Skinnari: Herra puhemies! Tätä asiaa nyt on selvitetty nimenomaan sosiaali- ja terveysvaliokunnassa, johon tätä asiaa virallisesti ei ole koskaan edes lähetetty. On erittäin harvinaislaatuinen tilanne tässä eduskunnassa, että täällä nyt keskustellaan sen valiokunnan käsittelyn pohjalta, jossa tämä asia ei ole varsinaisesti ollut lainkaan. Tässä on käynyt vähän niin kuin sille, joka menee liikenneonnettomuudessa pelastamaan jotain ja jolle sanotaan, että sinäkö hänen päälleen ajoit. Tässä on ed. Aittoniemi entisenä poliisina syyttämässä täysin väärää tahoja. Me olemme juuri hänen näkökannostaan käsin koettaneet selvittää, mitä tässä olisi tehtävissä.

Tämä kuuluu varsinaisesti hallintovaliokunnalle. Sen mietintö on täällä pohjana. Jos ed. Aittoniemi on tutustunut päivän listaan, niin hän toteaa siitä, että käsittelyssä on hallintova-

liokunnan mietintö n:o 15 viime vuoden valtiopäiviltä.

Me kävimme sekä kuntien edustajien että myös sisäministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön ja Kansaneläkelaitoksen edustajien kanssa tätä asiaa läpi. Se, mitä täällä on nyt sekä varapuheenjohtajan että ed. Stenius-Kaukosen suulla todettu, on tässä asiassa ollut tehävässä.

Mutta kaiken kaikkiaan meidän valiokuntamme lähtökohta näihin kysymyksiin on ollut se, että me emme täältä Suomesta perusteettomasti tätä turvaa jaa. Myös täytyy pitää huoli siitä, että tänne ei myöskään tässä tarkoituksessa ihmisiä tule, ei Eta-sopimuksen puitteissa eikä myöskään Venäjän tai Baltian viisumivapauden tai työlupamenettelyn puitteissa. Meillä tässä on minun mielestäni erittäin asianmukainen suhtautumistapa, jossa ei kylläkään ole sitä värikästä kielenkäyttöä, jolla ed. Aittoniemi täällä piehataroi; se antaisi Suomesta ja suomalaisista väärän kuvan. Täytyy ottaa kuitenkin huomioon, että meidän maastamme sadan vuoden aikana miljoona suomalaista on lähtenyt. Heilläkin on monessa maassa erittäin hyvät olot sen lainsäädännön pohjalta, mitä heille tarjotaan, mm. Ruotsissa.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 8, 16, 19, 20, 25 ja 40 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

10) Ehdotukset alusrekisterilaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Toinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 24

Liikennevaliokunnan mietintö n:o 4

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on liikennevaliokunnan mietintö n:o 4. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta

ensimmäisen lakiehdotuksen 1—8 §, 1 luvun otsikko, 9—13 §, 2 luvun otsikko, 14—19 §, 3 luvun otsikko, 20—29 §, 4 luvun otsikko, 30—35 §, 5 luvun otsikko, 36—41 §, 6 luvun otsikko, 42—46 §, 7 luvun otsikko sekä 47 ja 48 § ja 8 luvun otsikko, johtolause ja nimike,

toisen lakiehdotuksen 23, 41, 42, 44 ja 45 §, lain uusi nimike, voimaantulosäännös, johtolause ja lakiehdotuksen nimike,

kolmannen lakiehdotuksen 2 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike sekä

neljännen lakiehdotuksen 1 ja 2 §, johtolause ja nimike.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

11) Ehdotus äitiysavustuslaiksi

Toinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 27

Toivomusaloitteet n:ot 1281 ja 1409/1991 vp

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 7

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 7. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. Stenius-Kaukonen: Herra puhemies! Äitiysavustuksen maksaminen ehdotetaan siirrettäväksi ensi vuoden alusta alkaen Kansaneläkelaitokselle. Se on rahoitettu valtion varoista, mutta kunnat ovat maksaneet sen sosiaalitoimistoista. Nyt ehdotetaan, että Kansaneläkelaitos hoitaisi tämän, ja tämä on valiokunnan mielestä ollut perusteltu esitys. On jonkin verran esitetty epäilyjä siitä, pystyvätkö Kelan paikallistoimistot hoitamaan sen, koska äitiysavustuspakkauksen vaihtoehtona on rahasuoritus. Pyrkimys on tietysti se, että mahdollisimman moni äiti ottaisi äitiysavustuspakkauksen, koska se on todettu varsin hyödylliseksi näille nuorille perheille. Nyt epäillään, pystyykö Kelan paikallistoiminta tekemään tämän ohjaustyön. Mutta neuvolassahan se on tehtävä, eikä se millään tavalla muutu siitä, maksaako kunta vai Kela avustuksen. Tälläkin hetkellä jo monet kunnat ovat sopineet, että äitiysavustus-

pakkaukset lähetetään suoraan Valtion hankintakeskuksesta, eikä se muutu millään tavalla, onko määräyksen antaja Kela vai sosiaalitoimisto.

Oleellista on siis se, että neuvolatoimintaa pidetään yllä ja huolehditaan siitä, että neuvoloissa perheille annettava neuvonta on hyvää ja tehokasta ja sen perusteella perheet pystyvät valinnan parhaalla mahdollisella tavalla tekemään. Noin 85 prosenttia avustuksista on lähetetty pakkauksina.

Kelan valtuutetut tietysti joutuvat huolehtimaan siitä, että tarvittavat ohjeet ja neuvot Kelan paikallistoimistoista sitten saadaan, jos kenellä siitä kysymistä on. Mielestäni tämä esitys kuuluu perusteltuun tehtävien siirtosarjaan; riittää, kun äitiysrahan hakemukseen pannaan rasti vielä, että haetaan myös äitiysavustusta, ja asia hoituu siten yksinkertaisemmin kuin nyt.

Ed. U. Anttila: Arvoisa puhemies! Ed. Stenius-Kaukonen aivan oikein toi esille sen, että tässä esityksessä äitiysavustuksen hallinnointi siirretään Kansaneläkelaitokselle.

Kiinnittäisin huomiota myös toiseen seikkaan, joka sisältyy hallituksen esitykseen: Edellytetty raskauden kesto äitiysavustuksen saamiseksi lyhenee nykyisestä 180 päivästä 154 päivään. Kun valiokunnassa tätä kysymystä käsiteltiin, nousi esiin se, että tämä lisää sellaisia tilanteita, jolloin lapsi ei pysty säilymään hengissä. Sen vuoksi on tarpeen, että tämä avustuspakkausjärjestelmä toteutetaan niin, että on mahdollista palauttaa pakkaus ja ottaa avustus rahana.

Arvoisa puhemies! Kiinnittäisin myös huomiota siihen, että edustajille on nyt jaettu mietinnön korjattu versio, jossa 9 § on siinä muodossa, kuin se valiokunnan kokouksessa hyväksyttiin. Valiokunnan muutos 9 §:ään merkitsee sitä, että yksinkertaisesti avustukseen oikeutetun pyynnöstä avustus voidaan maksaa muullakin tavalla. Tarkoituksena on siis saada aikaan muutos asiakasmyönteiseen suuntaan, jolloin asiakkaan mahdollisuus vaikuttaa siihen, miten hän avustuksen saa, paranee.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1—23 §, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

12) Ehdotukset laeiksi vakuutusyhtiölain, työntekijän eläkelain 3 §:n ja potilasvahinkolain 5 §:n muuttamisesta

Toinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 350/1992 vp

Talousvaliokunnan mietintö n:o 10

Puhemies: Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö n:o 10. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Tämän asian yhteydessä sallitaan keskustelu myös päiväjärjestyksen 13) ja 14) asiasta.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta

ensimmäisen lakiehdotuksen 1 luvun 3 ja 3 a § sekä luvun otsikko, 2 luvun 1, 2, 4, 5 ja 5 a § sekä luvun otsikko, 3 luvun 2 a—2 c § sekä luvun otsikko, 7 luvun 1—3, 3 a, 4 ja 7 § sekä luvun otsikko, 8 luvun 2 ja 12 § sekä luvun otsikko, 9 luvun 1, 3, 4 ja 6 § sekä luvun otsikko, 10 luvun 3, 3 a, 5 ja 7 § sekä luvun otsikko, 11 luvun 1—8 § ja luvun otsikko, 12 luvun 4—6 § ja luvun otsikko, 13 luvun 2, 7 ja 8 § sekä luvun otsikko, 14 luvun 4, 5, 5 a ja 8 § sekä luvun otsikko, 15 luvun 1, 2, 10, 14 ja 20 § sekä luvun otsikko, 16 luvun 5 a § ja luvun otsikko sekä 18 luvun 3, 5, 6 a—6 d, 8 a, 9 ja 10 § sekä luvun otsikko, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike,

toisen lakiehdotuksen 3 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike sekä

kolmannen lakiehdotuksen 5 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

13) Ehdotus laiksi ulkomaisten vakuutusyhtiöiden toiminnasta Suomessa annetun lain muuttamisesta

Toinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 363/1992 vp

Talousvaliokunnan mietintö n:o 11

Puhemies: Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö n:o 11. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdy-

tään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1, 1 a, 2, 3, 5—7, 7 a, 9, 10, 13, 13 a—13 d, 15, 17, 18 a, 19, 22, 23, 26, 26 a—26 c, 27, 31, 35, 37, 41, 43—45, 46 a—46 d, 47 ja 48 a §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimitys.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

14) Ehdotus laiksi vakuutusyhdistyslain muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 341/1992 vp
Talousvaliokunnan mietintö n:o 12

P u h e m i e s: Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö n:o 12. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1 luvun 1, 4 ja 5 § sekä luvun otsikko, 2 luvun 1, 3, 5 ja 5 a § sekä luvun otsikko, 6 luvun 3 § ja luvun otsikko, 9 luvun 3, 6 ja 14 § sekä luvun otsikko, 10 luvun 3 a ja 10 § sekä luvun otsikko, 10 a luvun 1—6 § ja luvun otsikko, 11 luvun 3 ja 6 § sekä luvun otsikko, 12 luvun 2, 5, 6, 6 a, 7 ja 9 § sekä luvun otsikko, 13 luvun 1, 2 ja 20 § sekä luvun otsikko sekä 16 luvun 8, 9 ja 11 a § sekä luvun otsikko, voimaantulosäännös, johtolause ja nimitys.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

15) Ehdotukset laeiksi saamelaisalueen koulutuskeskuksesta sekä ammatillisista oppilaitoksista annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 357/1992 vp
Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 3

P u h e m i e s: Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö n:o 3.

Keskustelu:

Ed. M. Pietikäinen: Herr talman! I denna regerings program konstaterar man bland annat att den samiska kulturens livskraft skall stödjas och att minoritetens rätt till kulturautonomi skall säkras. Svenska riksdagsgruppen tog bland annat fasta på detta när vi deltog i den allmänpolitiska debatten kring den kulturpolitiska redogörelsen och konstaterar att med beaktande av de ställningstaganden som har kommit från samedelegationen bör lagförslaget om sameområdets utbildningscentral beakta just dessa synpunkter om kulturautonomi och rätt till att själv bestämma om bland annat sina utbildningsmål.

Hallitusohjelmassa todetaan, että saamelaisen kulttuurin elinvoimaisuutta tuetaan ja vähemmistöjen oma sivistyksellinen hallinto turvataan. On myös syytä todeta, että eduskunnan sivistysvaliokunta on aikaisemmassa kannanotossaan todennut tukevansa Suomen vähemmistöjen pyrkimyksiä kulttuuriautonomiaan ja pitänyt tärkeänä, että kulttuuriautonomian periaate säilytetään koulutuksessa.

Saamelaisalueen koulutuskeskusta koskevan lain 1 §:ssä todetaankin: "Koulutuskeskuksen tehtävänä on antaa koulutusta lähinnä saamelaisalueen tarpeita varten, säilyttää ja kehittää saamelaiskulttuuria ja luontaiselinkeinoja sekä edistää saamenkielisen oppimateriaalin tuottamista."

Tästä tavoitteesta huolimatta lain sanonta on epämääräinen mielestäni, mitä tulee saamen kieleen ja saamelaisväestön asemaan koulutuskeskuksessa. Sekä saamelaisvaltuuskunta että opetushallitus ovat halunneet vahvistaa saamelaisten asemaa uudessa koulutuskeskuksessa. Valiokuntakäsittelyssä esitinkin saamelaisvaltuuskunnan kannanoton mukaisesti, että koulun opetuskielenä olisivat saamen kieli ja suomen kieli nyt mainitussa järjestyksessä ja että 8 § kuuluisi seuraavasti: "Koulutuskeskuksen viroista sekä virkojen ja tuntiopettajien yleisistä ja saamen kielen taitoon liittyvistä kelpoisuusvaatimuksista säädetään asetuksella." Valitettavasti nämä ehdotukset eivät saaneet riittävää kannatusta.

Mietinnön osalta on syytä todeta tyytyväisenä, että valiokunta esittää, että saamen kielen

osaaminen tulee turvata. Koulun johtokunnan osalta on merkittävää, että valiokunta äänestysen jälkeen toteaa, että johtokunnan jäsenistä enemmistön tulee edustaa saamelaisväestöä.

Lopuksi haluan todeta, että alkuperäiskansojen oikeus kulttuuriautonomiaan on tunnustettu myös Ilon alkuperäiskansasopimuksessa. Sopimuksessa edellytetään, että hallitukset tunnustavat alkuperäiskansan oikeuden luoda koulutusmahdollisuuksiaan ja -laitoksiaan sekä saada niihin tarkoituksiin asianmukaiset varat.

Ed. A l a - H a r j a : Arvoisa puhemies! Kun tätä saamelaislakia käsiteltiin valiokunnassa, tuli kuntien edustajien puheenvuoroista hyvin selvästi esiin se, että tämä on vaikea laki ollut näille kunnille ja tämä on kompromissi. Sen takia me valiokunnassa äänestimme siitä kohdasta, jossa mainitaan, miten lääninhallitus johtokunnan määrää. Sivistysvaliokunta toteaa mietinnössään, että oppilaitoksen johtokunnan nimeää lääninhallitus kuultuaan saamelaisvaltuuskuntaa ja että johtokunnan jäsenistä enemmistön tulee olla saamelaisväestöä. Tämä oli siis äänestystulos.

Pidämme tarkoituksenmukaisempana sitä, että valiokunta olisi mietinnössään todennut, että johtokunnan jäsenistön tulee turvata riittävä saamelaisväestön edustus. Näin saamelaisväestön edut olisi otettu huomioon ja samalla lääninhallitukselle olisi annettu riittävän väljä harkintavalta, jolloin se olisi voinut ottaa huomattavasti joustavammin huomioon alueella olevien kuntien hyvinkin erilaisia intressejä nimetessään johtokunnan jäseniä.

Tällä perusteella ehdotan, että mietinnön perustelujen luvun Valiokunnan kannanotot neljäs kappale hyväksyttäisiin muutoin valiokunnan mietinnön mukaisesti paitsi viimeinen virke hyväksyttäisiin näin kuuluvana: "Valiokunta katsoo, että johtokunnan jäsenistössä tulee turvata riittävä saamelaisväestön edustus." Tulen esittämään toisessa käsittelyssä tämän muutosehdotuksen.

P u h e m i e s : Huomautan edustajalle, että perusteluja koskevat ehdotukset tehdään kolmannessa käsittelyssä.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

16) Hallituksen esitys n:o 34 Australian kanssa sairaanhoidon antamisesta tilapäisen oleskelun aikana tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä

lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti sosiaali- ja terveystieteiden valiokuntaan.

17) Hallituksen esitys n:o 35 laiksi kuljetusten alueellisesta tukemisesta annetun lain muuttamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

P u h e m i e s : Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin liikennevaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. R a j a m ä k i : Herra puhemies! Hallituksen esityksen perusteluissa rehellisesti tunnustetaan, että tarkoituksena on säästöjen aikaansaaminen. Se tapahtuu hetkellä, jolloin koko aluepoliittinen lainsäädäntö on suuruudistuksen kynnyksellä. Ensi vuoden alustahan on tarkoitus saattaa uusi aluepoliittinen lainsäädäntö voimaan, ja sen valmistelu on jo varsin pitkällä.

Tämä esitys tarkoittaa sitä, että kavennetaan kuljetustuen soveltamisalaa ja heikennetään sen tehoa eli mennään vaikean talous- ja työllisyys-tilanteen aikana elinkeinopolitiikan perusteisiin kehitysalueilla Itä- ja Pohjois-Suomessa. Tässä esitetään, että ne tavarakuljetukset, jotka alkavat ykkös- ja kakkospäivästä, kuuluisivat vain kuljetustuen piiriin. Erikoista on se, että kun on tarkoitus uudessa aluepoliittisessa lainsäädännössä ensi vuoden alusta laajentaa ykkös- ja kakkospäivähyönteitä, niin eräillä alueilla tapahtuisi siis lopuksi puoleksi vuodeksi tuen häviäminen ja taas sen palaaminen ensi vuoden alusta, mikä on hallinnollisesti ja toiminnallisesti aika erikoinen tilanne.

Vakava kysymys on se, että erityinen ongelma on syntymässä Saimaan osalta, kun Saimaan kuljetustuki ollaan viemässä Pohjanlahden satamien tasolle. Tämä ei ole missään nimessä alue- ja maaseutupoliittisesti ja elinkeinopolitiittisesti oikea ratkaisu nimenomaan siinäkin tilanteessa, että vesitiekuljetukset ovat yleensäkin Euroopan yhteisössä korostumassa jatkossa entistä enemmän ja meilläkin elinkeinopolitiikan ohella ne ovat liikenne- ja ympäristöpolitiittisesti tärkeä asia.

Kuljetustuki on aika ajoin ollut hallituksen ja erityisesti virkamiesvalmistelun hampaissa. Kysymyksessähän ei ole EY:n mittakaavassa mitään kilpailua vääristävä tekijä, vaan nimenomaan pitkien etäisyyksien maassa meidän pitkien kuljetusetäisyyksiemme kompensoiminen ja kilpailutilanteen saattaminen Helsingin mittakaavaan.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään liikennevaliokuntaan.

P u h e m i e s : Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi torstaina kello 12 ja valtioneuvoston kyselytunti samana päivänä kello 16.30.

Täysistunto lopetetaan kello 15.21.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Seppo Tiitinen

